

Bericht van Mevr. Trudy Helder uit Brazilië
E-mailadres: helder@solcon.nl

Nederlandse taal in het buitenland.

Sinds twee en een half jaar wonen wij als gezin in Brazilië in de staat Paraná. Wij wonen daar in de plaats Arapoti in een Nederlandse koloniegemeenschap, waar mijn man predikant is van de plaatselijke kerk.

Onze dochter Mariëlle is zes jaar oud en volgt in Arapoti het reguliere Portugeestalige onderwijs. Iedere morgen krijgt zij op deze school, die zo'n veertig jaar geleden door Nederlanders is gesticht, van half acht tot twaalf uur les. Ze heeft het op deze school naar haar zin.

We hebben als gezin veel tijd nodig gehad om te wennen aan de Braziliaanse cultuur. Het is een cultuur die zo anders is dan de Nederlandse die we gewend waren. Ook het leren van de Portugese taal vraagt nog steeds de nodige energie evenals het wonen en werken in een subtropisch klimaat.

Wij voelen ons in Brazilië op onze plek en genieten van de vele uitdagingen die ons verblijf hier biedt. Daarin is ook het Nederlanderschap voor ons én voor de koloniemensen van groot belang. Zeker in het buitenland hechten mensen aan het vaderland en aan de moedertaal.

Voor Mariëlle zijn we op zoek gegaan naar een methode die haar de beginselen van de Nederlandse Taal goed zou kunnen bijbrengen. We ontdekten hoe belangrijk deze start voor een kind is, zeker ook om interesse voor de taal te wekken. Wie de taal vanaf het begin goed leert lezen en schrijven heeft daar later veel baat bij, zeker voor een leerling die op termijn terugkeert naar Nederland.

Via een Nederlandse leerkracht op onze kolonieschool zijn we in aanraking gekomen met de instructiemethodiek van drs. José Schraven: 'Zo leer je kinderen lezen en spellen'. Deze methodiek sprak ons aan. We hebben vervolgens de instructieboek besteld, bestudeerd en ik ben er als moeder mee aan de slag gegaan.

In de eerste weken kostte het de nodige aandacht om mijzelf de methodiek eigen te maken. Vooral omdat ik geen enkele ervaring heb met het lesgeven in Nederlandse Taal. Verder miste ik een aantal belangrijke lesmaterialen. Hierbij valt te denken aan: schrijfbladen om de blokletters te leren schrijven, extra verwerkingsmateriaal om met de taal bezig te zijn en speciale potloden om mee te schrijven. Ik had

vragen over de duur van een les, hoe ik een goede zithouding aan kon leren, op welke manier ik de letterkaartjes moest gaan gebruiken, hoe ik het beste de bordrijwoorden kon aanbieden, hoe je de woorden 'zingend' kon leren lezen en hoe ik aan voldoende hakwoorden kon komen.

Bij de aanvang van de lessen kreeg ik van de Nederlandse leerkracht de nodige tips. Er kwam zelfs een persoonlijke correspondentie met José Schraven op gang. Deze correspondentie is in de loop van de maanden zeer waardevol geweest. Haar adviezen heb ik in mijn lessen voortdurend kunnen toepassen. Deze begeleiding is onontbeerlijk gebleken!

Onze familie in Nederland heeft ons ondersteund door het sturen van prachtig mooi verwerkingsmateriaal, aangevuld met videobanden met Nederlandstalige kinderprogramma's. In onze huiskamer hebben we verder naast de Braziliaanse televisiezender ook de televisiezender van de Wereldomroep -het Beste van Vlaanderen en Nederland, BVN - aangeschaft. Op deze manier blijven we als gezin op de hoogte van de ontwikkelingen in de Nederlandse taal en cultuur.

We zijn met het lesprogramma rustig begonnen, stap voor stap. Wel heb ik geprobeerd om het lestempo op het Nederlandse niveau te brengen. Dat is gelukt. Al waren hoge temperaturen en intensieve levensomstandigheden nog al eens vertragende stoorzenders. Het kostte dan moeite de juiste concentratie vast te houden.

We hebben in ons huis een gezellige studeerkamer ingericht met o.a. een bureau, een school- en prikbord, een boekenkast en een computer. Iedere les wordt zoveel mogelijk op een vast tijdstip gegeven. We verzinnen samen vaak iets gezelligs voor in de pauze.

Vanaf het begin gaf het werken met deze methodiek ons het vertrouwen dat we op de goede weg waren. Iedere les bereidde ik voor door het voorbedrukte lesschema in te vullen en per les volgde ik het planningsschema van Veilig Leren Lezen. Met de voorbereiding was ik een uur bezig en ook het lesgeven op zich duurde ongeveer één uur per dag. In het begin moest ik nog de nodige praktijkervaring opdoen, vandaar dat de lessen soms te lang duurden. Later heb ik de duur van de lessen, met behoud van alle kernelementen, bij kunnen stellen.

De vaste onderdelen boden structuur aan de lessen. De voortdurende herhaling en het aanleren van nieuwe letters gaven duidelijk houvast. Een en ander werkte zó stimulerend in het lesprogramma dat Mariëlle wel eens iets creatiefs invoegde tijdens de les. En ze was zó aandachtig dat zij mij graag attendeerde op een onderdeel dat ik per ongeluk oversloeg.

Ik vind dat de methodiek 'Zo leer je kinderen lezen en spellen' aan Mariëlle duidelijke handreikingen heeft geboden. Volgens mij heeft deze methodiek tevens een preventieve werking met betrekking tot het voorkomen van taalfouten. Ik heb met deze methodiek de volgende positieve ervaringen opgedaan:

- * door het gebruik van de gebaren worden de letters goed onthouden;
- * door het leren hakken van de woorden beseft een kind goed uit welke letters een woord is samengesteld;
- * door het lezen van de woordrijtjes wordt de woordenschat langzamerhand echt uitgebreid;
- * door het duidelijk omschrijven van o.a. de tweetekenklankletters worden omdraaiingen geminimaliseerd;
- * de methodiek heeft bij Mariëlle bevorderd dat zij graag op een speelse en praktische manier iets met taal doet;
- * de methode heeft haar vanaf het begin gestimuleerd om zelf te gaan lezen en dat vertrouwen groeit nog steeds.

Mariëlle heeft vooral dankzij deze overzichtelijke lessen duidelijk plezier in het bezig zijn met taal. Ik merk dat zij vooral enthousiast wordt als zij zelf een verhaaltje mag gaan bedenken dat betrekking heeft op haar leefwereld. Zo schrijft ze nu, aan het einde van de klankzuivere periode, haar eigen serie boekjes met daarin de zelfverzonnen avonturen van Tommie en Leniemienie. Het gebruik van pictogrammen en tekeningen is daarbij favoriet. Ook is ze begonnen met het schrijven in een dagboekje. Het is kostelijk om te zien hoe goed het haar doet zelf zinnestjes te schrijven. Inmiddels schrijft ze haar eigen briefjes aan vriendinnetjes en aan de oppas. Verder versiert ze met haar eigen woordjes de pakjes voor verjaardagsfeestjes.

Tot slot: ik heb gemerkt dat motivatie een heel belangrijke factor is om te blijven lesgeven enerzijds en om te blijven leren en opnemen anderzijds. Zeker in een één op één situatie is het heel belangrijk om er samen zin in te hebben en om er de zin van in te blijven zien. Het gebruik van het boeiende instructiemateriaal van José Schraven is daarbij voor ons een enorme stimulans om een kind gemotiveerd met lezen en spellen bezig te laten zijn.

Ook het maken van goede afspraken tussen moeder en kind, het stellen van grenzen en het hebben van souplesse is in het hele proces zinvol. Ik vind het prachtig om in deze sfeer aan onze dochter de lessen Nederlandse taal te geven.

We beginnen nu met enthousiasme én met dezelfde verwachtingen aan het tweede deel: de niet klankzuivere periode!

Trudy Helder